

Kestävän yrittäjyyden osaamisessa korkeakouluopiskelijoilla vielä kehitettävää

9.5.2025

Vastuullisuuden rooli ja kestävän kehityksen periaatteet ovat nousseet liiketoiminnassa yhä tärkeämmiksi tekijöiksi ilmastonmuutoksen ja luontokadon myötä. Yrittäjillä onkin tärkeä rooli kestävän kehityksen edistämisessä ja heiltä vaaditaan ns. kestävän yrittäjyyden osaamista, joka koostuu erilaisista osaamisalueista liittyen systeemiajatteluun, monimuotoisuuteen, ennakointiin, toimeenpanon taitoon, vuorovaikutusosaamiseen ja strategiseen johtamiseen (Lans ym., 2014; Ploum ym., 2018). Näitä kaikkia myös pyritään opettamaan korkeakoulussa, mutta tutkimusta ei ole vielä paljonkaan siitä, millaisella tasolla kestävän yrittäjyyden osaaminen on ja mitkä taustatekijät siihen vaikuttavat. Tämän artikkelin tarkoituksena on esittää tuloksia Entre Intentio -mittarin avulla kerätystä aineistosta SEAMKin ensimmäisen vuoden opiskelijoilta vuosilta 2021–2024, jossa mitattiin myös kestävän yrittäjyyden osaamista. Vastaajia aineistossa on 2021 vuodelta yhteensä 832 opiskelijaa, 2023 vuodelta 588 opiskelijaa ja 2024 vuodelta yhteensä 622 opiskelijaa. Vastaajat edustavat kaikkia SEAMKin koulutusaloja.

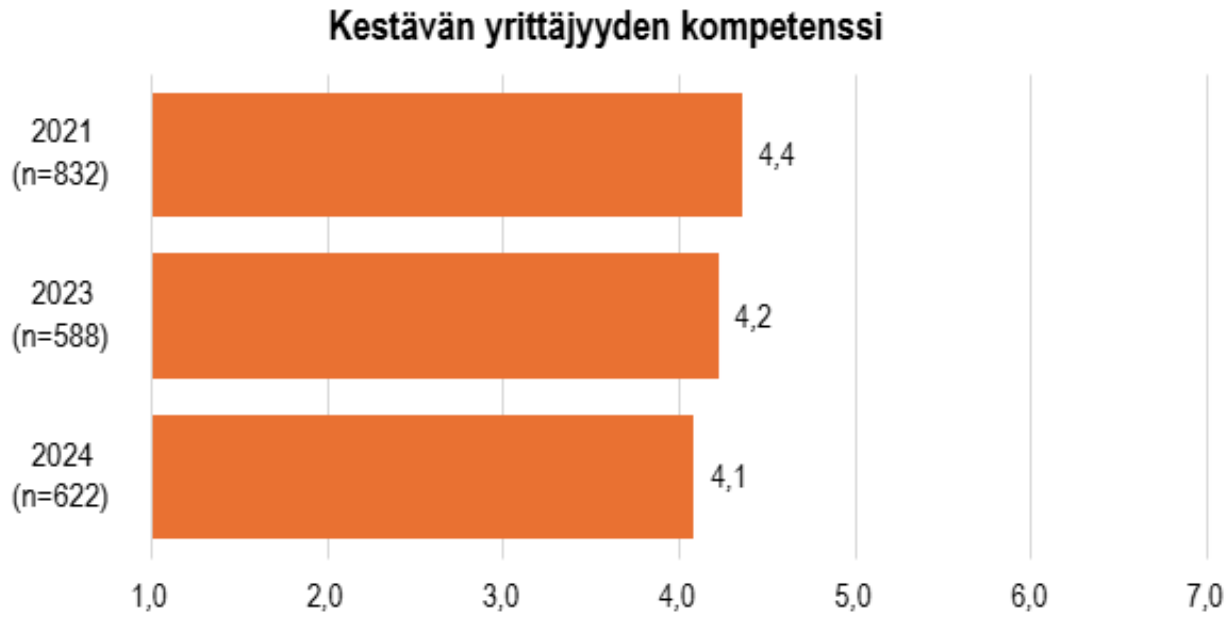
Kestävää yrittäjyyttä mitattiin 11 kysymyksen avulla, jotka on esitetty taulukossa 1. Vastaajia pyydettiin arvioimaan väitteitä Likertin 7-portaisella asteikolla (1=täysin eri mieltä, 7=täysin samaa mieltä). Väittämistä rakennettiin summamuuttuja, jonka luotettavuus oli hyvä.

Taulukko 1. Kestävää yrittäjyyttä koskevat väittämät.

Osaan huomioida talouteen, yhteiskuntaan ja ympäristöön liittyviä ristiriitaisiakin tavoitteita.
Osaan hyödyntää monipuolista tietoa kestävän kehityksen kysymyksissä.
Osaan ottaa huomioon sekä lyhyen että pitkän aikavälin vaikutukset arvioidessani toiminnan seurauksia.
Osaan ottaa huomioon sekä paikalliset että globaalit vaikutukset arvioidessani toiminnan seurauksia.
Pystyn tunnistamaan ympäristöön negatiivisesti vaikuttavat yrityksen/organisaation toiminnot.
Osaan huomioida tulevan toiminnan suunnittelussa kestävän kehityksen eri näkökulmat.
Tiedän mitä pidetään opintojeni alalla kestävän kehityksen kannalta hyvinä käytäntöinä.
Osaan soveltaa kestävän kehityksen periaatteita omassa toimintaympäristössäni.
Minulla on kykyä motivoida muita panostamaan kestävään kehitykseen.
Tiedän miten edetä, jos minulla on kestävään kehitykseen liittyviä tavoitteita.
Nostan esille kestävän kehityksen kysymyksiä, kun näen niiden unohtuvan jonkun ihmisen tai yrityksen toiminnassa.

Kestävän yrittäjyyden osaamisessa eroja eri vuosina ja eri koulutusaloilla

Kuviossa 1 on esitetty kestävän yrittäjyyden osaamisen -mittarin keskiarvot eri vuosilta. Yleisesti voi todeta, että keskiarvot osoittavat osaamisen olevan keskitasoa kestävän yrittäjyyden osalta. Vuosien välillä on tilastollisesti erittäin merkitsevä ero. Korkein keskiarvo on vuoden 2021 (ka. 4,4) tuloksissa ja matalin vuodelta 2024 (ka. 4,1). Jostain syystä kestävän yrittäjyyden osaaminen on siis laskenut ensimmäisen vuoden opiskelijoilla näiden kolmen mittausvuoden aikana ainakin heidän oman arvionsa mukaan. Kysymys voi olla myös siitä, että viime aikoina kestävyyskysymykset ovat entisestään yleisessä puheessa korostuneet, ja opiskelijat voivat kokea riittämättömyyttä niiden edessä. Joka tapauksessa voi todeta, että kestävän yrittäjyyden osaamiseen on kiinnitettävä huomiota korkeakoulun opetuksessa.

Kuvio 1. Kestävän yrittäjyyden osaamisen keskiarvot eri vuosina.

Koulutusalojen välillä oli myös tilastollisesti merkitseviä eroja kaikkina aineiston keruuvuosina. Taulukossa 2 on esitetty keskiarvot koulutusaloittain. Kaikkina keruuvuosina matalin keskiarvo löytyy sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoilta (v. 2021 ka. 4,1, v. 2023 ka. 3,8, v. 2024 ka. 3,7). Tämän alan opiskelijoilla on usein myös alhaiset yrittäjyysaikomukset, mikä saattaa heijastua myös kestävän yrittäjyyden osaamiseen. Luonnontieteen alalta löytyy vuorostaan korkeimmat keskiarvot vuosina 2021 (ka. 4,7) ja 2024 (ka. 6,2). Tässä on kuitenkin huomattava, että luonnontieteen alalta on vain vähän vastaajia. Yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijoilla kestävän yrittäjyyden osaaminen on pysynyt samalla tasolla kaikkina kolmena vuotena, eikä notkahdusta ole tapahtunut. Tekniikan ja liikenteen alan opiskelijoilla vuorostaan keskiarvot ovat laskeneet (4,4 à 4,3 à 4,0) samoin kuin kulttuurialan opiskelijoilla (4,6 à 3,8 à 4,0). Onko niin, että liiketalouden alalla on enemmän kestävään yrittäjyyteen liittyvää opetusta, mikä heijastuu tuloksissa? Toisaalta positiivista on se, että matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla keskiarvot ovat nousseet vuodesta 2021, jolloin keskiarvo oli 4,3, kun se vuonna 2024 oli 4,5.

Taulukko 2. Kestävän yrittäjyyden osaaminen koulutusaloittain.

Tutkinto-ohjelman koulutusala	**Kestävän yrittäjyyden kompetenssi (1–7)**		
	2021	**2023**	**2024**
	ka.	**ka.**	**ka.**
Kulttuuriala	4,6	3,8	4,0
Luonnontieteen ala	4,7	-	6,2
Luonnonvara- ja ympäristöala	4,5	4,3	4,2
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4,3	4,1	4,5
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4,1	3,8	3,7
Tekniikan ja liikenteen ala	4,4	4,3	4,0
Yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon ala	4,4	4,5	4,5
Sig.	0,016	0,001	<0,001
Kaikki vastaajat	**4,4**	**4,2**	**4,1**
Sig.	<0,001		

Sukupuoli, vastaajan ikä ja äidin yrittäjyys heijastuvat kestävän yrittäjyyden osaamisessa

Miesten ja naisten antamissa arvioissa suhteessa omaan kestävän yrittäjyyden osaamiseen oli pieniä eroja. Pienin ero oli vuonna 2021 (naiset ka. 4,3 vs. miehet ka. 4,4) ja suurin vuonna 2023 (naiset ka. 4,1 vs. miehet ka. 4,4). Jostain syystä miehet arvioivat oman osaamisensa korkeammalle kuin naiset. Keskiarvot on esitetty taulukossa 3. Erot ovat tilastollisesti merkitseviä (vuosi 2023) ja melkein merkitseviä (vuodet 2021 ja 2024).

Tässä on kuitenkin muistettava, että kysymys on opiskelijan omasta subjektiivisesta arviosta mittaushetkellä. Näin ollen kyse voi olla myös siitä, että miehet arvioivat oman osaamisensa korkeammalle, vaikka se ei todellisuudessa sitä olekaan.

Taulukko 3. Kestävän yrittäjyyden osaaminen miesten ja naisten osalta.

Sukupuoli	Kestävän yrittäjyyden kompetenssi (1–7)		
	2021	2023	2024
	ka.	ka.	ka.
Nainen	4,3	4,1	4,0
Mies	4,4	4,4	4,2
Sig.	0,034	0,005	0,035

Myös vastaajan ikä vaikuttaa arvioon kestävän yrittäjyyden osaamisesta. Pääsääntöisesti voi todeta, että mitä vanhempi vastaaja on kyseessä, sitä korkeammaksi hän arvioi oman kestävän yrittäjyyden osaamisensa (taulukko 4). Erot eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä vuosina 2021 ja 2023, mutta ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä vuonna 2024. Jostain syystä erityisesti nuorempien vastaajien arviot omasta osaamisestaan ovat selvästi heikompia viimeisimpänä keruuvuonna kuin vuonna 2021. Sinänsä on ymmärrettävää, että vanhemmilla vastaajilla on ehtinyt kertyä elämänkokemusta ja muutakin koulutusta, mikä vaikuttaa myös kestävän yrittäjyyden osaamiseen.

Taulukko 4. Kestävän yrittäjyyden osaaminen eri ikäluokittain.

Vastaajien ikä	Kestävän yrittäjyyden kompetenssi (1–7)		
	2021	2023	2024
	ka.	ka.	ka.
20 v. tai alle	4,2	4,1	3,9
21–25 v.	4,4	4,2	4,1
26 v. tai yli	4,4	4,4	4,4
Sig.	0,225	0,105	<0,001

Mielenkiintoista on, että erityisesti äidin yrittäjyyden roolimallilla näyttäisi olevan merkitystä. Vuosina 2021 ja 2023 niillä opiskelijoilla, joilla äiti toimi yrittäjänä, oli korkeammat keskiarvot kestävän yrittäjyyden osaamisessa. Suurin ero tuloksissa oli vuonna 2023. Opiskelijoilla, joilla äiti toimi palkkatyössä, keskiarvo oli

4,1, kun se niillä opiskelijoilla, joilla äiti toimi yrittäjänä oli jopa 4,6. Isän yrittäjyys ei vaikuttanut yhtä voimakkaasti, mutta vuonna 2024 oli löydettävissä pieni ero. Mistä äidin yrittäjyyden vaikutus vuosina 2021 ja 2023 sitten johtuu? Mahdollisia selityksiä on useita. Ensinnäkin äidin yrittäjyys saattaa tarjota lapselle läheisen ja konkreettisen esimerkin yrittäjyydestä, jossa yhdistyvät arjen käytännön taidot ja vastuullinen päätöksenteko. Äidit, jotka toimivat yrittäjinä, voivat myös tietoisesti tai tiedostamattaan siirtää lapsilleen arvoja, kuten ympäristövastuuta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta, kasvatuksen ja oman toimintansa kautta. Toisaalta kyse voi olla sukupolvien välisestä oppimisesta ja sosiaalistumisesta: kun yrittäjyys on osa arkea ja perheen tarinankerrontaa, nuori omaksuu luonnollisesti yrittäjämäisen ja vastuullisuuteen suuntautuneen ajattelutavan.

Taulukko 5. Kestävän yrittäjyyden osaaminen ja vanhempien roolimalli yrittäjyydessä.

Vanhempien roolimalli Työuran pääasiallinen sisältö	**Kestävän yrittäjyyden kompetenssi (1–7)**					
	2021		**2023**		**2024**	
	Äiti	**Isä**	**Äiti**	**Isä**	**Äiti**	**Isä**
	ka.	**ka.**	**ka.**	**ka.**	**ka.**	**ka.**
Palkkatyö toisen palveluksessa	4,3	4,3	4,1	4,2	4,0	4,0
Itsensä työllistäminen eli yrittäjänä toimiminen (ml. maatalous)	4,6	4,4	4,6	4,3	4,1	4,2
Sig.	**0,008**	0,436	**<0,001**	0,347	0,623	**0,044**

Kestävän yrittäjyyden osaaminen on yhteydessä yrittäjäksi ryhtymiseen ja yrittäjyysaikomuksiin

Kestävän yrittäjyyden osaaminen liittyy monella tavalla yrittäjyyteen ja on siksi luonnollista, että se on yhteydessä sekä yrityksen perustamisaktiivisuuteen että yrittäjyysaikomuksiin. Silti on mielenkiintoista, että yrittäjäksi ryhtyvillä opiskelijoilla on korkeampi kestävän yrittäjyyden osaaminen kuin muilla opiskelijoilla. Tätä voidaan pitää hyvänä ja positiivisena asiana, koska yrittäjyys vaatii yhä enemmän osaamista myös näillä osa-alueilla. Erot yritystä perustamassa olevien ja muiden opiskelijoiden keskiarvoissa ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä ja ne ovat systemaattisia joka keruuvuotena (taulukko 6).

Taulukko 6. Kestävän yrittäjyyden osaaminen ja yritystä perustamassa olevat opiskelijat.

Oletko tällä hetkellä perustamassa omaa yritystä?	Kestävän yrittäjyyden kompetenssi (1–7)		
	2021	2023	2024
	ka.	ka.	ka.
Kyllä	5,0	4,8	4,7
Ei	4,3	4,2	4,0
Sig.	<0,001	0,001	0,001

Taulukossa 7 on vielä esitetty keskiarvot yrittäjyysaikomusten mukaan. Siinä opiskelijat jaettiin kahteen ryhmään: niihin, joilla yrittäjyysaikomusten keskiarvo oli korkeintaan 4 ja niihin, joilla keskiarvo oli yli 4. Erot keskiarvoissa ryhmien välillä ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä joka vuosi. Opiskelijat, joilla on korkeammat yrittäjyysaikomukset, arvioivat myös oman kestävän yrittäjyyden osaamisensa huomattavasti korkeammalle kuin alhaisemmat yrittäjyysaikomukset omaavat opiskelijat.

Taulukko 7. Yrittäjyysaikomukset ja kestävän yrittäjyyden osaaminen.

Oletko tällä hetkellä perustamassa omaa yritystä?	Kestävän yrittäjyyden kompetenssi (1–7)		
	2021	2023	2024
	ka.	ka.	ka.
Kyllä	5,0	4,8	4,7
Ei	4,3	4,2	4,0
Sig.	<0,001	0,001	0,001

Lopuksi

Kestävän yrittäjyyden osaaminen on korkeammalla tasolla niillä opiskelijoilla, jotka ovat kiinnostuneet yrittäjyydestä, ja jotka ovat jo perustamassa yritystä. Vanhempien yrittäjyys heijastuu positiivisesti kestävän yrittäjyyden osaamiseen erityisesti äidin yrittäjyyden osalta. Toisaalta opiskelijan ikä vaikuttaa myös positiivisesti kestävän yrittäjyyden osaamiseen. On kuitenkin mielenkiintoista, että joillakin koulutusaloilla opiskelijat ovat arvioineet oman kestävän yrittäjyyden osaamisensa selvästi korkeammalle aiempina vuosina kuin viimeisimmässä aineistonkeruussa. Yksi mahdollinen selitys tälle koulutusalakohtaiselle laskulle voi olla se, että opiskelijoiden tietoisuus kestävän kehityksen vaatimuksista ja kriteereistä on kasvanut viime vuosina. Kun opiskelijoiden ymmärrys kestävästä yrittäjyydestä syvenee, he saattavat arvioida omaa osaamistaan kriittisemmin ja tunnistaa aiempaa paremmin omat kehitystarpeensa. Tämä ilmiö, jota voidaan kutsua esimerkiksi “tietoisuuden paradoksiksi”, tarkoittaa, että osaamisen kasvaessa oma arvio osaamisesta saattaa väliaikaisesti laskea, koska vaatimustaso ja itsekriittisyys kasvavat.

Olisi hyödyllistä tutkia tarkemmin, mitkä tekijät selittävät tätä vaihtelua koulutusalojen ja vuosien välillä, ja miten koulutusta voisi kehittää tukemaan kestävän yrittäjyyden osaamista entistä johdonmukaisemmin. Joka tapauksessa on todettava, että korkeakouluissa on entistä enemmän kiinnitettävä huomiota kestävän yrittäjyyden osaamiseen kaikilla aloilla. Yhteiskunta tarvitsee vastuullisia ja innovatiivisia yrittäjiä, jotka pystyvät vaikuttamaan positiivisesti kestävyyskriisiin.

Tämä artikkeli on tuotettu Yrittäjyysaikomukset ja niihin vaikuttavat tekijät – tuloksia yrittäjyyspotentiaalin kasvattamiseen EP:llä -hankkeessa, jota on rahoittanut Töysän Säästöpankkisäätiö.

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Marja Katajavirta
asiantuntija, TKI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Anmari Viljamaa
tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Aiemmin sarjassa julkaistu:

Entre Intentio -mittarilla kerätty data ainutlaatuinen maailmassa | Julkaisut@SEAMKOpiskelijoiden yrityksen perustamisaktiivisuus noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana | Julkaisut@SEAMKViidenneksellä opiskelijoista mielessä idea tai innovaatio, jonka varaan voisi perustaa uutta liiketoimintaa | Julkaisut@SEAMKOpiskelijoiden yrittäjyysinto ei ole yleisistä talousnäkymistä kiinni | Julkaisut@SEAMK

Lähteet

Lans, T., Blok, V., & Wesselink, R. (2014). Learning apart together: Towards an integrated framework for sustainable entrepreneurship competence in higher education. *Journal of Cleaner Production,62*, 37–47.

Ploum, L., Blok, V., Lans, T., & Omta. O. (2018). Toward a Validated Competence Framework for Sustainable Entrepreneurship. *Organization & Environment,31*(2), 113–132.